

یکشنبه 28 اردیبهشت 1399-23 رمضان 1441-17 می 2020

رحلت "میرزا مهدی آیت الله زاده خراسانی" فرزند "آخوند ملا محمدکاظم خراسانی" (1324 ش)

رحلت "میرزا مهدی آیت الله زاده خراسانی" فرزند "آخوند ملا محمدکاظم خراسانی" (1324 ش)، میرزا مهدی آیت الله زاده خراسانی فرزند عالم بزرگ، آخوند ملا محمدکاظم خراسانی، در حدود سال 1254 ش (1292 ق) در نجف اشرف به دنیا آمد. وی پس از آموختن مقدمات و سطوح حوزوی، قصد ادامه تحصیل داشت اما بر اثر بیماری شدید چشم، از این کار بازماند و وارد خدمات اجتماعی و سیاسی شد. میرزا مهدی در حدود سال 1280 ش سفری به ایران داشت و در جریان مشروطه، عصای دست پدر و همکار سیاسی آن مرجع بزرگ شمرده می‌شد. وی برای استقرار مشروطیت، چه در زمان حیات پدرش و چه پس از آن، بسیار فعالیت کرد. خدمات سیاسی میرزا مهدی، نه تنها در مشروطیت ایران، بلکه در استقلال عراق نیز مشهود است. وی در جریان جنگ جهانی اول که خاک ایران مورد تجاوز قوای روسیه قرار گرفت، از طرف علمای مذهبی، برای مبارزه با اشغالگران روس به ریاست هیئتی انتخاب شد که مأموریت آن، رسیدگی به مسائل جهاد و تماس با دولت ایران به منظور اخراج روس‌ها از کشور بود. همچنین وی در جریان تبعید علمای ایرانی ساکن عراق به ایران، به همراه آنان تا قم آمد ولی سپس به بغداد بازگشت تا با استفاده از نفوذ خود، زمینه مراجعه محترمانه علما به عتبات را فراهم سازد که در این کار نیز موفق شد. سرانجام میرزا مهدی خراسانی در 28 اردیبهشت 1324 ش برابر با سال 1364 ق در هفتاد سالگی درگذشت و در جوار امام رضا(ع) مدفون گردید.

سقطه منطقه مهران توسط ژنم بعث عراق در جریان جنگ تحمیلی (1365 ش)، پس از عملیات والفجر 8 و 9 و انهدام وسیع ارتش عراق، نیروهای حزب بعث عراق آتش سنگینی را برای تصرف شهر فکه تدارک دیدند که با عکس العمل شایسته نیروهای هوایی و یگان‌های زمینی ارتش اسلام دفع شد. در حالی که نبرد فکه به شدت ادامه داشت، در تاریخ 28 اردیبهشت 1365، ارتش عراق تهاجمی بسیار سنگین را به شهر مهران آغاز کرد و با شکستن خطوط دفاعی ایران، در نهایت این شهر را با 200 کیلومتر مربع از اراضی اطراف آن، به تصرف خود درآورد. در بحبوحه نبرد مهران و فکه، جبهه جدیدی در منطقه حاج عمران توسط دشمن گشوده شد و دشمن تلاش کرد تا پیروزی مهران را تکرار کند که این حمله با مقاومت بی‌ریا و نظیر رزمندگان اسلام مواجه شده و دشمن، شکست خورد.

روز پنجشنبه 28 اردیبهشت در جمهوری اسلامی ایران به عنوان روز بزرگداشت دانشمند شهیر ایرانی، حکیم عمر خیام نیشابوری نام‌گذاری شده است. ما نیز در این مقال به شرح مختصری از زندگی این حکیم و شاعر برجسته می‌پردازیم. ابوالفتح عمر بن ابراهیم خیام نیشابوری، فیلسوف، ریاضی‌دان، منجم، پزشک، شاعر و نویسنده بزرگ ایران، در اواخر قرن پنجم و اوایل قرن ششم هجری زندگی می‌کرد. ولادتش در حدود سال 417 الی 440 قمری در نیشابور اتفاق افتاد. خیام از شخصیت‌های تاریخی است که در باب او داستان‌های مجعول بسیاری ساخته‌اند و همین افسانه سازی سبب شده است که در باب احوال و اقوال او اتفاق نظری بین پژوهندگان وی نباشد. شهرت خیام در دوران زندگی او بیشتر در حکمت، طب، نجوم و ریاضیات بود، لیکن امروز او را در جهان بیشتر به سبب رباعیات فلسفی لطیفش می‌شناسند. این رباعی‌ها بسیار ساده و دور از تصنع و تکلف‌اند و با این حال مقرون به کمال فصاحت و بلاغت و شامل معانی عالی در الفاظ موجز و استوار است. خیام در ریاضیات چند اثر معروف دارد که کتاب جبر و مقابله از همه مشهورتر است. همچنین او مأمور اصلاح تقویم ایرانی شد و نیز رصدخانه‌ای را تأسیس کرد. وفات خیام را در حدود سال 515 الی 525 ق گفته‌اند. آرامگاه حکیم عمر خیام نیشابوری در نیشابور در جوار امامزاده محمد محروق نیشابور، میعادگاه ادب دوستان و علاقمندان زبان و ادبیات پارسی است.

بابان تألیف کتاب فقهی، از شمس‌الدین «جواهر الکلام» (1254 ق)، این منبع ارزشمند درباره احکام الهی و حلال و حرام شریعت اسلام می‌باشد. کتابی جامع در استنباط فقه که نظیرش را تا به حال کسی نتوانسته به رشته تحریر درآورد. نقل اقوال فقهاء و استدلال دقیق از نکات عمده قابل توجه در "جواهر الکلام" است. "جواهر الکلام" در بیان همه فروع فقهی مانند "بحار الانوار" علامه مجلسی است. محمدحسن نجفی (صاحب جواهر) در سن ۲۵ سالگی شروع به تألیف آن نمود و حدود سی سال از عمر گران‌بهای خویش را صرف کرد و به‌رغم خاطر همین تصنیف به "شیخ‌الفقهاء" شهرت یافت. صاحب جواهر در عصری زندگی می‌کرد که عراق، محل نزاع و اختلاف بین دو کشور ایران و عثمانی بود. با وساطت شیخ کاشف‌الغطاء، استاد صاحب جواهر، برای مدت کوتاهی فضا آرام شد و فعالیت و نشاط حوزه نجف آغاز گردید. اما پس از این وقایع، دو مسئله رخ داد که سبب به هم ریختن اوضاع شد و انگیزه‌ای را برای شیخ جهت تألیف اثر گران‌مایه خویش به وجود آورد. آن دو، حمله فرهنگی وهابیون عربستان و مسأله اخباری‌گری بود. اخباری‌ها جمعیتی کوچک از شیعیان را تشکیل می‌دادند که از افکار جامد و راکد برخوردار بودند. این‌ها مجتهدین و فقهاء را تخطئه و تقلید از آن‌ها را جایز

بابان تألیف تفسیر شریف «المیزان» (1392ق)، تفسیر المیزان که در حدود سال ۱۲۷۴ق شروع و در شب قدر (۲۳ رمضان) ۱۳۹۲ق پایان یافت، این تفسیر نخستین rlm& بار در ۲۰ جلد بالغ بر ۸۰۰۰ صفحه به زبان عربی در قطع وزیری منتشر شد. کتاب "المیزان فی تفسیر القرآن" تألیف علامه محمدحسین طباطبایی است. علامه برای تفسیر، ابتدا آیه را بیان نموده و بعد از آن به تفسیر هر جزء از آیه پرداخته است. شیوه تفسیر "قرآن به قرآن" علامه طباطبایی شیوه ای بی سابقه بوده است. وی بنای تفسیر آیات را کمک گرفتن از دیگر آیات قرآن برای روشن نمودن قصد و معنا قرار داد. bull& این تفسیر شریف به زبان فارسی نیز ترجمه شده است، در ابتدا جمعی از فضلاء و مدرسین حوزه علمیه قم در ۴۰ جلد آن را ترجمه کرده اند. و از جمله مترجمین این کتاب شریف می توان به آیت rlm& الله ناصر مکارم شیرازی و آیت rlm& الله محمدتقی مصباح یزدی اشاره کرد. در مرحله بعد، این کتاب توسط آیت rlm& الله سیدمحمدباقر موسوی همدانی در ۲۰ جلد ترجمه شده است. نام rlm& برده هم rlm& چنین از جمله مترجمین دوره اول ترجمه کتاب شریف المیزان بوده است. bull& خود علامه پیرامون این روش تفسیر، کرا را اظهار می داشت: «ما این روش تفسیری را از مرحوم قاضی داریم.» طبق سخن خود علامه این نوع تفسیر، تفسیر مرحوم آیت rlm& الله حاج میرزا علی آقایی قاضی بوده است. این عالم بزرگوار در مقدمه "المیزان" پس از اشاره به روش های مفسران، می افزاید: «شما اگر در تمام روش ها و مسلک هایی که درباره تفسیر قرآن برشمرده ایم دقت کنید؛ مشاهده خواهید کرد همه آن rlm& ها در یک نقص که نقص بسیار بزرگی است، شریک هستند و آن این rlm& که نتایج حاصل از بحث های علمی و فلسفی را بر قرآن کریم تحمیل کرده اند بی آن که آیات دلالتی بر این معانی داشته باشند. در نتیجه، تطبیق خود را تفسیر نامیده اند و حقایق قرآن را به rlm& صورت مجازهایی در نظر گرفته و وجه تزییل عده ای از آیات را تأویل کردند.» bull& اولین و مهم rlm& ترین مزیت تفسیر شریف "المیزان" تفسیر آیه به آیه است. علاوه بر آن، می توان به ورود علامه به بحث ها از جوانب گوناگون اشاره کرد یعنی علامه علاوه بر تفسیر؛ بحث های روانی، اجتماعی، تاریخی، فلسفی و علمی را هم بدون خلت بیان کرده است.

تأسیس، نخستین، مدرسه دینیه، دی در پرتغال (1426م) در 17 مه 1426م نخستین مدرسه دریانوردی در جهان جهت تعلیم فنون دریانوردی در کشور پرتغال تأسیس شد. هدف از ایجاد این مدرسه، تعلیم دریانوردان ورزیده و به کارگیری آنان در زمینه توسعه اکتشافات جغرافیایی بود. بسیاری از کاشفان و دریانوردان مشهور آن عصر پرتغال از فارغ التحصیلان این مدرسه بودند. به همین دلیل، به تدریج در دیگر کشورهای جهان نیز مدارس دریانوردی، دایر شد.

تولد "آدهاژد حن" پزشکی انگلیسی و کاشف واکسن، ضد آبله (1749م) ادوارد جینر، پزشک معروف انگلیسی در 17 مه 1749م، در انگلستان به دنیا آمد. وی پس از طی تحصیلات مقدماتی، به تحصیل در رشته طب پرداخت و نزد یکی از پزشکان زادگاهش به کسب تجربه مشغول شد. جینر در 21 سالگی راهی لندن شد و تحت نظر یکی از جراحان معروف زمان به کار آموزی پرداخت. او پس از چندی، به مطالعه و تحقیق در مورد بیماری آبله که در آن روزگار، بی rlm& رحمانه مردم را به دیار عدم می rlm& فرستاد روی آورد و با تلاش خستگی rlm& ناپذیر خود موفق شد تا در 14 مه 1796م واکسن ضد آبله را کشف کند. او معتقد بود که تزریق مایه آبله، سبب ایجاد آبله خفیف در انسان می rlm& شود و همین موضوع موجب مصونیت بدن در مقابل این بیماری خواهد شد. پس از آزمایش موفقیت rlm& آمیز واکسن آبله، جینر فوراً این کشف را طی رساله rlm& ای نوشت و به دانشمندان ارائه نمود. در این هنگام، برخی دانشمندان او را شعبده باز قلمداد کردند و با عنوان کردن این rlm& که جنگ با تقدیر و طبیعت، برخلاف موازین دینی است، مبارزات جنر علیه بیماری آبله را تقبیح کردند. اما جینر دست از کار نکشید و به آرامی نظریات و کشفیات خود را به اثبات رساند. کم کم جنر شهرت یافت و هزاران نفر را با موفقیت واکسینه کرد. از آن پس آبله کوبی در نقاط دیگر دنیا نیز رواج یافت و بسیاری از مردم، از خطر مرگبار آبله رهایی یافتند. وی سال rlm& های پایانی عمر را در زادگاهش گذراند و سرانجام در 30 نوامبر 1822م در 73 سالگی در گذشت.

نمی دانستند و اجتهاد را عملی حرام قلمداد می کردند. با توجه به تهاجم افکار خطرناک وهابیت که گاهی با حمله نظامی از جمله در سال ۱۲۲۱ق به نجف مصادف می شد و گسترش اندیشه های اخباریون، حوزه فقهانی شیعه نجف درصدد برآمد تا به مقابله و دفاع برآید، به rlm& همین خاطر شیخ شروع به تألیف کتابی جامع و استدلالی در فقه نمود. bull& تهاجم فکری وهابیت و اخباریون، صاحب جواهر را به فکر ضرورت رهبری امت اسلام انداخت. لذا موضوع ولایت فقیه را در اثر ارزشمندش مطرح نمود. و آن را از ضروریات فقه اسلامی قلمداد کرد. منکران ولایت را افرادی غافل از فقه جعفری دانست و آن را تدویم rlm& بخش حرکت انبیاء الهی و ائمه معصومین (ع) برشمرد. و مجتهد مطلق و جامع شرایط را در زمان غیبت از سوی ائمه (ع) برای اقامه حدود و مانند آن نائب خواند. باید به این نکته توجه داشت که در طول قرن سیزدهم، آثار مختلفی در زمینه فقه به نگارش درآمد؛ "کشف rlm& الغطاء"، "مفتاح rlm& الکرامه"، "الریاض"، "القوانین"، "المکاسب" و... اما هیچ rlm& کدام از این آثار هم rlm& چون "جواهر الکلام" مفید و مهم نبودند. به rlm& طور کلی ویژگی های این اثر را می توان این rlm& گونه بیان نمود: ۱- اقوال و ادله همه فقهاء را شامل می شد. ۲- شامل همه ابواب فقهی بود؛ به rlm& طوری rlm& که همه موضوعات فقهی دیگر منابع را دربرمی گرفت. ۳- متکی بر شیوه و اسلوب واحدی بود. ۴- دسترسی به همه ابواب فقهی و سهولت در استنباط احکام الهی نیز از دیگر ویژگی های این کتاب است.